

بانک مرکزی اعلام کرد: پایه پولی در شهریور امسال رقم ۱۱ هزار و ۵۴۱ هزارمیلیارد ریال را به ثبت رساند. رشد ۱۲ ماهه پایه پولی در شهریور ۱۴۰۳ به رقم ۱۸/۷ درصد رسید که در مقایسه با رقم مشابه در شهریور سال گذشته (۴۱/۷ درصد) ۲۳ واحد درصد کاهش را نشان می‌دهد. پایه پولی در شهریورماه سال جاری نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ رشد ۵/۷ درصدی را تجربه کرده است. حجم نقدینگی در شهریور

کاهش ۲۳ درصدی رشد پایه پولی

سال امسال به ۹۰ هزار و ۷۰۵ هزارمیلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ معادل ۱۵/۸ درصد رشد نشان می‌دهد. نرخ رشد ۱۲ ماهه نقدینگی در شهریور امسال ۲۷/۸ درصد بوده که در مقایسه با نرخ رشد دوره مشابه در شهریور سال ۱۴۰۲ (۲۶/۹ درصد) به میزان ۰/۹ واحد درصد افزایش داشته است. بررسی رشد ۱۲ ماهه نقدینگی در سال جاری حاکی از روند افزایشی این متغیر در ماه‌های خرداد، تیر و مرداد است؛

بررسی عملکرد بودجه سال جاری نشان می‌دهد در چهار ماهه نخست امسال تنها ۷۷ درصد منابع محقق شده است. درواقع در این مدت ۲۳ درصد کسری درآمد اتفاق افتاده که بخشی از آن در بخش مالیات مشاهده شده است. البته باید توجه داشت تیرماه زمان اظهارنامه‌های مالیاتی است و درآمد این سازمان در ماه‌های بعدی افزایش خواهد داشت. درآمد‌های مالیاتی ۷۴ درصد و درآمد‌های گمرکی تنها ۵۷ درصد درآمد را ثبت کردند. عملکرد منابع سازمان هدفمندی یارانه‌ها در تبصره هشت قانون بودجه نشان می‌دهد ۵۵ درصد آن محقق شده و حدود ۲۰۰ هزارمیلیارد تومان کسری داشته است. مرکز پژوهش‌های مجلس اخیراً گزارشی منتشر کرده که اعلام می‌کند اگر همه منابع به صورت ۱۰۰ درصدی محقق شود، بازهم کسری ۲۷۰ هزار میلیارد تومانی در کشور به ثبت می‌رسد.

در بخش دیگر درآمد شاهد این هستیم که منابع حاصل از فروش نفت و فرآورده‌های نفتی ۸۲ درصد، فروش و واگذاری اموال منقول و غیر منقول (مولدسازی) هشت درصد، واگذاری اوراق مالی ۸۶ درصد، و واگذاری شرکت‌های دولتی و سایر واگذاری‌ها ۵۰ درصد محقق شده است. نگاهی به اعداد و ارقام بخش‌های مختلف درآمدی تکلیف بودجه را در پایان سال روشن می‌کند. در قانون بودجه سال جاری ۲۵۶۲ هزارمیلیارد تومان مصوب شده بود که در چهارماه ابتدایی سال باید ۸۵۴ هزارمیلیارد تومان محقق می‌شد، اما تنها ۶۶۰ هزار میلیارد تومان محقق شده است. درآمد‌های مالیاتی نیز ۱۲۲۲ هزارمیلیارد تومان مصوب شده که ۳۰۰ هزار میلیارد تومان از ۴۰۷ هزار میلیارد تومان تعیین شده چهارماه تحقق یافته است. درآمد‌های گمرکی نیز ۱۴۲ هزارمیلیارد تومان تعیین شده که تنها ۵۷ درصد از ۴۷ هزارمیلیارد تومان محقق شده است.

دولت از محل منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی که تقریباً دوبرابر درآمد‌های مالیاتی درنظر گرفته شده ۱۵۱ هزار میلیارد تومان از رقم ۱۹۴ هزار میلیارد تومان مصوب چهارماهه درآمد داشته است. این رقم برای کل سال ۵۸۲ هزارمیلیارد تومان تعیین شده است. درآمد دولت از محل مولدسازی نیز ۶۲ هزارمیلیارد تومان برای یک‌سال بوده که کارنامه چهارماهه نشان می‌دهد تنها ۱۷۰۰ میلیارد تومان درآمد به ثبت رسیده است. همچنین از محل

محمدحسین علی‌اکبری دبیر گروه اقتصاد

واگذاری شرکت‌های دولتی و سایر واگذاری‌ها در چهارماهه، باید ۲۰ هزارمیلیارد تومان درآمد کسب می‌شد اما ۱۰ هزار میلیارد تومان بیشتر به ثبت نرسید. با توجه به این‌که در بخش مصارف (هزینه‌ها)، عملکرد چهارماهه بخش‌های اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و تملک دارایی‌های مالی به‌ترتیب ۲۲، ۹۶ و ۴۹ درصد را ثبت کردند، کسری بودجه در پایان سال قطعی خواهد بود. این اعداد و ارقام نشان می‌دهد دولت در زمینه تهیه و تدوین لایحه بودجه ۱۴۰۴ باید توجه بیشتری داشته باشد. به‌این دلیل که کسری بودجه در اقتصاد منجر به تورم می‌شود و قدرت خرید خانوارها را به دنبال دارد.

تأمین منابع مالی یارانه‌ها؛ انتخواه تا استقراض

بر اساس اعلام سازمان هدفمندی یارانه‌ها، در شش‌ماه نخست امسال ۲۲/۷۶ هزارمیلیارد تومان تنخواه از بانک مرکزی به‌منظور جبران کسری منابع هدفمندسازی یارانه‌ها دریافت شده است. پرداخت یارانه یکی از هزینه‌های دولت بوده

که در بودجه سالانه می‌آید. اما تعیین محل تأمین آن با اما و گرایایی همراه است؛ به طوری که با توجه به تعهد دولت در پرداخت ماهانه

مکتب نقشه راه جبران کسری بودجه

مرتضی کیانی، کارشناس اقتصادی در مورد تخصیص بودجه عمرانی می‌گوید: قید مهمی در استفاده از منابع صندوق وجود دارد که در دو سال گذشته هم آمده بود. براساس این قید، مبلغی که از صندوق توسعه ملی استقراض می‌شود باید صرف اعتبارات عمرانی شود؛ یعنی باید حداقل تا پایان امسال ۲۵۰ همت تخصیص در بودجه عمرانی داشته باشیم که ممکن است دولت در طول سال با این مبلغ مدیریت نقدینگی انجام دهد. مثلاً پول گندم‌کاران را پرداخت کند و بعد که درآمد‌هایش بیشتر شد به بودجه عمرانی اختصاص بدهد. وی در مورد این سؤال که

یارانه نقدی دهک‌های اول تا نهم و سایر موارد پرداختی، یارانه بخشی از منابع مالی به شکل تنخواه یا استقراض تأمین می‌شود. براساس اعلام سازمان هدفمندی یارانه‌ها، در سال‌های قبل بخشی از تأمین مالی از طریق تنخواه بانک مرکزی انجام می‌شد که

این عدد تنخواه طی یک تا ده ماه تسویه می‌شد. براساس گزارش این سازمان، در شش‌ماه نخست امسال ۲۲/۷۶ هزارمیلیارد تومان تنخواه از بانک مرکزی به‌منظور جبران کسری منابع هدفمندسازی یارانه‌ها دریافت شده است. همچنین ۵۰ هزارمیلیارد تومان از محل مصوبه سران قوا برای پرداخت یارانه نان دریافت شده که باید ۶/۸۵ هزارمیلیارد تومان خزانه‌داری کل کشور را به‌عنوان تنخواه به آن اضافه کرد. درکنار این سه محل تأمین منابع مالی، با مصوبه هیئت وزیران حدود ۱۳۳ همت دیگر نیز برای پرداخت مطالبات حوزه دارو و گندم‌کاران از خزانه‌داری کل کشور استقراض شده است.

لازم به ذکر است، از ۲۱۱/۹ هزارمیلیارد تومان از محل درآمد‌های قانونی شامل فروش داخلی گاز و فرآورده‌های نفتی، درآمد‌های صادرات گاز و

همچنین سایر درآمد‌های وزارت نفت تأمین شده است؛ درحالی‌که براساس مصوبات، این رقم باید ۲۸۶/۷ هزارمیلیارد تومان می‌بود. در

برای جلوگیری از کسری بودجه در بودجه سال‌های آینده باید چه کنیم؛ گفت: بخشی از این مسأله می‌تواند با منعکس کردن بودجه هدفمندی یارانه‌ها در سقف بودجه حل شود و این‌گونه نباشد که بودجه‌ای جداگانه برای هدفمندی داشته باشیم. با این‌کار راحت‌تر می‌توان کسری بودجه هدفمندی یارانه‌ها را پوشش داد و می‌توان با روش‌های دیگر منابع آن تأمین کرد.» این کارشناس اقتصادی افزود: «بخش مهم دیگر هم با اصلاحات ساختاری اقتصاد قابل انجام است که باید دنبال شود؛ مثلاً یارانه‌های غیرهدفمندی در بودجه وجود دارد که مبالغ آن زیاد است. درحالی‌که نه به عدالت منجر می‌شود و نه به معیشت مردم کمک می‌کند. این موارد باید اصلاح شود تا عملکرد بودجه شفاف شود.»

به طوری‌که این متغیر در مدت مذکور به ترتیب ارقام ۲۵/۶، ۲۷/۷ و ۲۸/۴ درصد را به ثبت رسانده بود. رشد نقدینگی در شهریورماه مجدد در مسیر نزولی قرار گرفته و به ۲۷/۸ درصد رسیده است. تأمین مالی دولت از طریق انتشار اوراق بدهی دولت در ماه‌های ابتدایی امسال در مقایسه با زمان مشابه سال گذشته، سهم معنی‌داری در افزایش رشد نقدینگی در این مدت داشته است.

مجموع ۲۱۲ هزارمیلیارد تومان از یارانه‌های گوناگون پرداخت‌شده و از این مبلغ ۳۴/۵ هزارمیلیارد تومان مربوط به سال گذشته است.

۴۷۰ همت کسری بودجه

یک کارشناس اقتصادی در مورد کسری بودجه امسال اظهار داشت: «منابع در قانون بودجه به صورت پیش‌بینی شده می‌آید و ممکن است تا پایان سال بخشی از آن محقق نشود که در اینجا منظور کسری بودجه است.»

مرتضی کیانی در گفت و گو با «جام جم» افزود: «براساس بررسی دقیق قانون بودجه ۱۴۰۳، پیش‌بینی می‌شود که در بودجه عمومی ۲۷۰ همت از منابع محقق نخواهد شد؛ بنابراین باید تا پایان سال، ۲۷۰ همت منابع جدید تجهیز کنیم که این می‌تواند از محل استقراض یا ابراز بودجه‌ای و یا انتشار اوراق مازاد بر سقف بودجه باشد.» وی ادامه داد: «موضوعی که وجود دارد و در چندسال اخیر هم مطرح بوده، به بحث کسری بودجه هدفمند یارانه‌ها مربوط می‌شود که در چند سال گذشته نیز با آن مواجه بودیم و به یک مسأله جدی تبدیل شده است.»

این کارشناس اقتصادی تأکید کرد: «بخش هدفمندی یارانه‌ها، خودش به یک بودجه مجزا تبدیل شده و یکی از اقدامات برای اصلاح ساختار بودجه این است که تبصره هشت به صورت یکپارچه در سقف کل بودجه آورده شود. براساس قانون بودجه امسال منابع هدفمندی یارانه‌ها ۷۵۹ همت دیده شده و چون یک بودجه جدا محسوب می‌شود، باید مصارف و منابع آن نیز تراز باشد.» کیانی گفت: «بررسی‌ها نشان می‌دهد که در بخش منابع هدفمندی یارانه‌ها در سال جاری بیش برآوردی و در بخش مصارفی آن کم برآوردی وجود دارد. مثلاً برای یارانه نان (خرید گندم) ۱۶۰ هزارمیلیارد تومان دیده شده، درحالی‌که عملکرد دولت در خرید گندم ۲۱۰ هزارمیلیار تومان است. دراین بخش، حدود ۵۰ هزار میلیارد تومان کم برآوردی (هزینه بیشتر) رخ داده است.»

وی با بیان اینکه جمع کم برآوردی در مصارف و بیش برآوردی در منابع سبب کسری بخش هدفمندی یارانه‌ها شده است، تصریح کرد: «مثلاً در فروش داخلی گاز ۲۷۵ هزارمیلیارد تومان منابع دیده شده، در حالی‌که عملکرد گذشته نشان می‌دهد در این بخش بیشتر از ۳۰۰ هزار میلیارد تومان نمی‌توانیم درآمد کسب کنیم، یعنی کسری ۷۵ هزارمیلیارد تومان یا بیش برآوردی در منابع رخ داده است.» این پژوهشگر اقتصادی گفت: «جمع بیش برآوردی‌ها در منابع و کم برآوردی‌ها در هزینه‌های هدفمندی یارانه‌ها حدود ۲۰۰ هزارمیلیارد تومان برآورد می‌شود که برای تأمین هزینه‌های این بخش باید ۲۰۰ همت منابع جدید پیدا کنیم تا این شکاف منابع و مصارف را پوشش دهد.»

کیانی اضافه کرد: «کسری ۲۰۰ همتی در بخش هدفمندی یارانه‌ها و حدود ۲۷۰ همتی در بودجه عمومی، حدود ۴۷۰ همت کسری بودجه (عدم تحقق منابع قانون بودجه ۱۴۰۳) را نشان می‌دهد. این برآورد نسبتاً خوشبینانه است و احتمالاً رخ خواهد داد. البته براساس برخی سناریوهای دیگر، کسری بودجه بیشتر از این عدد خواهد بود.»

به‌گفته وی، دولت ممکن است با عدم تخصیص، بخشی از کسری بودجه را پوشش دهد. مثلاً برخی از مصارف در بودجه اجتناب‌پذیر است و از جنس حقوق و دستمزد نیست که تخصیص به این موارد کمتر از رقمی خواهد بود که در قانون بودجه آمده است. ممکن است از این طریق حدود ۲۰۰ همت از مصارف بودجه تخصیص داده نشود.» این کارشناس اقتصادی تأکید کرد: «دولت در نهایت برای مصارف بودجه امسال نیازمند ۴۰۰ همت منابع جدید است؛ البته با توجه به استقراضی که با استجازه مقام معظم رهبری از منابع صندوق توسعه ملی انجام خواهد شد. حدود ۳۵۰ همت از محل کاشی سهم صندوق توسعه ملی تأمین خواهد شد. با این اقدام لازم است برای تأمین کسری بودجه ۵۰۰ متن مازاد بر رقم مصوب بودجه، اوراق فروخته شود.»

جام جم

اقتصادECONOMY

دوشنبه ۳۰ مهر ۱۴۰۳ ۶۸۸۶ شماره

یادداشت

مهرداد بانوج لاهوتی / نماینده مجلس

نروم تسهیل در تبادلات مالی صادرکنندگان

تولیدکنندگان ما با ارز آزاد کالا تولید می‌کنند اما زمانی که صادرات انجام می‌شود، صادرکننده باید به نرخ دولتی ارز را به کشور بازگرداند. دولت در مسیر رفع تعهدات ارزی کام بر می‌دارد و مجلس شورای اسلامی نیز به این موضوع وارد شده و اکنون «خدمات» مشمول رفع تعهد ارزی شده است. طی هفته‌های گذشته رئیس کل بانک مرکزی به صحن علنی مجلس دعوت شد و در خصوص تعهدات ارزی مباحثی را مطرح کرد؛ وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز معتقد است که ۷۰ میلیارد دلار نیاز دارد تا کالاهای واسطه‌ای و ماشین‌آلات را وارد کند، درحالی‌که با توجه به محدودیت‌ها دولت تنها ۳۶ میلیارد دلار می‌تواند تأمین کند. رفع تعهد ارزی می‌تواند تراز تجاری را مثبت کند و اجازه دهد تولیدکنندگان و تجار با شرایط بهتری در بهبود اقتصاد کشور نقش آفرینی کنند.

نگاه به صادرات باید در کشور تقویت شود. شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی یک نهاد قانونی و فرافوقی و دارای ظرفیت‌های قانونی است و اختیاراتی دارد و اگر موضوعی را مصوب کند قابل طرح در هیأت دولت یا قانون‌گذاری است. اما متأسفانه جلسات آن در دولت‌های مختلف به‌صورت منظم تشکیل نشده یا تصمیمات جدی در آن گرفته نمی‌شود.

رئیس شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی وزیر اقتصاد است و رؤسای کمیسیون‌های کشاورزی و اقتصاد و نمایندگان سازمان برنامه و بودجه و سایر نهادها در آن عضو هستند. اما متأسفانه نتوانسته‌ایم آن‌گونه که شایسته است از ظرفیت این شورا استفاده کنیم. مصوبه‌ها و دستورالعمل‌های متعددی در حوزه صادرات داریم که متأسفانه منجر به سردرگمی صادرکنندگان می‌شود. ما در بحث واردات تخصص بالایی داریم و نگاه به واردات تقویت شده است، اما در مقابل، نگاه به صادرات ضعیف است و بیشتر تمایل به سمت واردات است. عوامل مختلفی در بحث صادرات تأثیرگذار است که بنگاه‌داری بانک‌ها نیز به این موضوع دامن زده است؛ ضمن این‌که قانون رفع موانع تولید نیز به‌صورت کامل اجرا نشده و مجلس نیز در گذشته بر این قانون نظارت جدی نداشته است.

نبض اقتصاد

کاهش ۳۵/۴ درصدی بارش‌ها

بررسی داده‌ها و اطلاعات سازمان هواشناسی نشان می‌دهد از ابتدای سال آب‌ی جاری (ابتدای مهرماه ۱۴۰۳) ۲۷۲/۱ مهرباره اسمال میزان بارش‌ها در مقایسه با دوره بلندمدت ۳۵/۴ درصد کاهش یافته است. در دوره بلندمدت بارش‌ها در کشور ۴/۷ میلیمتر بوده که در بازه اشاره شده سال جاری به ۲/۱ میلیمتر کاهش یافته است. میزان بارش‌ها در استان گهگیلیو و بویراحمد و خوزستان ۱۰۰ درصد کاهش یافته و استان‌های لرستان و چهارمحال و بختیاری با ۹۹/۱ درصد در ده‌های دوم و سوم قرار دارند. پس از این استان‌ها، یزد با منفی ۹۹/۲ درصد منفی، ایلام منفی ۹۸/۶ درصد، خراسان شمالی منفی ۹۸/۵ درصد و کردستان با ۹۹ درصد رشد منفی قرار دارند. بنا بر آمار سازمان هواشناسی در سال آبی جاری میزان بارش‌های پنج استان بارش صفر بوده است.

حمایت صندوق تثبیت از بورس

رئیس هیأت عامل صندوق تثبیت بازار سرمایه اعلام کرد: این صندوق در نیمه نخست امسال در ۶۸ درصد از روزهای معاملاتی در بازار سهام خریدار بوده است. روح... شریفیان افزود: ارزش کل خرید‌های خرد صندوق تثبیت بازار سرمایه در نیمه نخست امسال، به ۱۲ هزار ۵۰۰ همت رسیده است.

حباب سکه؛ ۱۲ میلیون تومان

فعال بازار طلا از افزایش حباب سکه به بیش از ۱۲ میلیون تومان خبر داد و تأکید کرد: دادوستدها به صورت هیجانی می‌شود و فاصله خرید و فروش بالا رفته است. محمد گشتی‌آری در مورد وضعیت فعلی بازار طلا و سکه، اظهار داشت: از روز پنجشنبه تا شنبه گذشته، قیمت جهانی طلا با حدود ۲۷ دلار افزایش همراه شد و به نسبت اول هفته گذشته هر اونس طلا با حدود ۹۰ دلار افزایش همراه وی. با پایان این‌که از روز شنبه قیمت طلا و سکه تحت تأثیر افزایش قیمت جهانی و همچنین نوسانات افزایشی ارز قرار گرفت، ادامه داد: دیروز (یکشنبه) با توجه به تعطیلی بازارهای جهانی، قیمت جهانی طلا بدون تغییر ۲۲۲۱ دلار و ۵۷ سنت بود که این رکورد جدید قیمت برای قیمت طلا در بازارهای جهانی بوده تاکنون طلا چنین قیمتی را تجربه نکرده بود.

این فعال بازار طلا گفت: با توجه به افزایش قیمت ارز در روزهای اخیر، قیمت طلا و سکه تحت تکت تأثیر قرار گرفته است. قیمت طلا تحت تأثیر افزایش تقاضا با حباب همراه شده یعنی قیمت طلا که در روزها و هفته‌های گذشته با حباب اندکی دادوستد می‌شد این روزها با افزایش حباب مواجه شده است.

وزیر صنعت، معدن و تجارت در بیست و هشتمین روز ملی صادرات، با ابراز تاسف از محدودیت صادرات کشور و بسنده شدن صادرات به خام‌فروشی در ۱۰ سال گذشته، بر احیای شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی تأکید کرد.

سیدمحمد اتابک در آیین بزرگداشت روز ملی صادرات، با تأکید بر این‌که صادرات از مولفه‌های اصلی اقتصاد کشور است، اظهار کرد: سهم ۰/۵ درصدی از صادرات جهانی، شایسته موقعیت جغرافیایی و جمعیتی کشور ایران نیست. متأسفانه تنوع محصولات صادراتی ما کم و از سوی دیگر ارزش محصولات صادراتی از ۵۲۰ دلار به ۳۶۲ دلار کاهش پیدا کرده است. این مهم نشانگر توجه به خام‌فروشی و پرهیز از حرکت به سمت تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر است. به نظر می‌رسد یکی از عوامل ناترازی تجاری به محدود بودن سبد صادراتی ما باز می‌گردد.

وی با اشاره به ظرفیت‌های عظیم کشور برای انجام پروژه‌های بزرگ فنی و مهندسی به خصوص در کشورهای همسایه، افزود: اگر بتوانیم مشکل ضمانت‌های بانکی را در این زمینه حل کنیم، شاهد ارتقای حجم صادرات کشور خواهیم بود. نا هماهنگی‌های بین سازمانی در میزان صادرات تأثیر مستقیم گذاشته است. وزیر صمت تأکید کرد: بایستی نهادهای متولی تجارت خارجی شامل بانک مرکزی، وزارت صمت و وزارت اقتصاد برای حل

تجارت

شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی احیا شود

وزیر صمت می‌گوید به خام‌فروشی توجه بیشتری شده و تنوع محصولات صادراتی کشور کم است

تجارت خارجی متناسب با ظرفیت‌های کشور انجام نمی‌گیرد. محمدعلی دهقان دهنوی از انبیاشت مقررات راند که دست صادرکنندگان را بسته است، انتقاد کرد و افزود: به نظر می‌رسد با نگاه وفاقی آمیز بین دستگاه‌های نظارتی و مشورتی بخش خصوصی و

تسهیل فرآیند رفع مقررات مخل و زائد، فضای بهتری در فضای صادرات کشور ایجاد کنیم. این مهم با سه

کلید توسعه تجارت آزاد، کاهش تعرفه‌های تجاری و تقویت تولید رقابت‌پذیر امکان‌پذیر است. معاون وزیر صمت با بیان این‌که ترویج صادرات محوری بهره‌وری از توسعه صادرات در لایحه‌ها و طرح‌های خرد و کلان کشو باید دیده شود.

منابع برداشته شود

رئیس اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران نیز با اشاره به موانع رشد و توسعه صادرات، به متولیان تجارت خارجی توصیه کرد برای رفع مشکلات صادرات هر چه در توان دارند انجام دهند تا هم منزلت صادرکنندگان حفظ شود و هم به توسعه کشور کمک کند. صمد حسن‌زاده با تأکید بر این‌که مسائل و مشکلاتی که ریشه در برخی سیاست‌ها و برنامه‌های ضد تولید و صادرات دارد، مانع صادرات است، اظهار کرد: کشور به شدت نیازمند تقویت و توسعه

